

**AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

**AKMENĖS RAJONO BENDROJO LAVINIMO
MOKYKLŲ MOKINIŲ PROFILAKTINIŲ
SVEIKATOS PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ
2017 M.**

Parengė: Akmenės miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė
Rūta Čijunskaitė

**2017 metai,
Naujoji Akmenė**

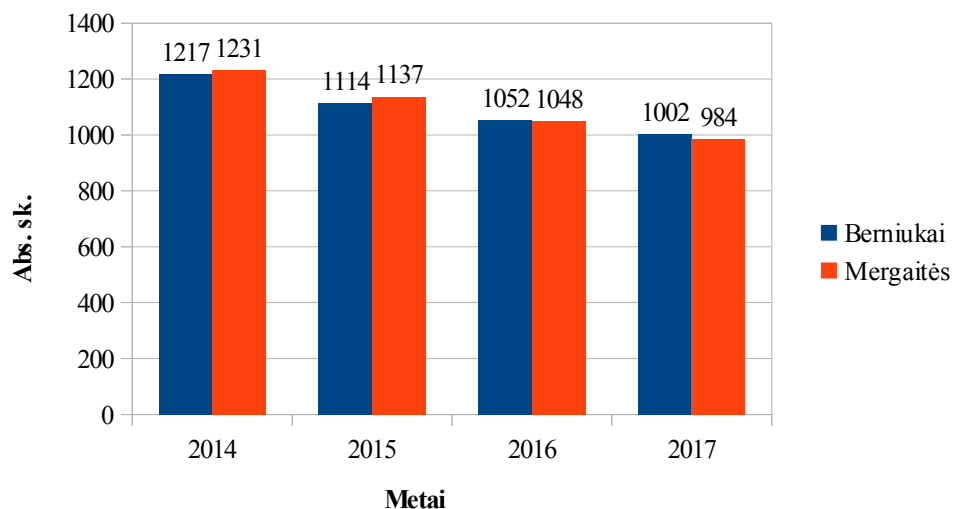
Mokinių skaičius Akmenės rajono mokyklose 2017 metais

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpinių yra vaikystė ir paauglystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvenamosios ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei. Šeima ir mokykla vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia saugoti bei kontroliuoti.

Mūsų šalyje mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos patikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“. Duomenys apie mokinių sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. 0.27-1/a. „Vaiko sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951.

Yra labai svarbu, kad sveikatą pasitikrintų visi mokiniai, nes neturėdami informacijos apie vaiko sveikatą, mokytojai ir visuomenės sveikatos specialistai negali užtikrinti, kad ugdymo proceso metu nebus pakenkta mokinio sveikatai. Patikrinęs mokinio sveikatą, šeimos gydytojas rekomendacijose nurodo, kokią fizinio lavinimo grupę mokinys galės lankyti, ar vaikui ne per sunkus įprastas krūvis, ar jis per kūno kultūros pamokas gali daryti visus pratimus, pažymi, koks jo regėjimas, laikysena, polinkis alergijai ir kt. Taip pat visi šie duomenys naudojami ne tik mokinių sveikatos stebėsenai ir analizei, bet ir numatant vaikų sveikatos stiprinimo ir ligų profilaktikos gaires.

Remiantis Akmenės rajono savivaldybės ugdymo įstaigų visuomenės sveikatos priežiūros specialisčių pateiktais duomenimis, Akmenės rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius 2014 m. buvo 2 449 (1 231 mergaitės ir 1 217 berniukų), 2015 m. mokinių skaičius sumažėjo 198 vaikais ir siekė 2 251 (1 137 mergaitės ir 1 114 berniukai). 2016 metais mokinių suskaičiuota 2 100 (1 048 mergaitės ir 1 052 berniukai), o 2017 metais – 1 986 mokinių (984 mergaitės ir 1 002 berniukai) (1 pav.).

**1 pav. Mergaičių ir berniukų skaičius Akmenės rajono mokyklose 2014–2017 m.
(abs. sk.)**

Vadovaujantis 2015 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų rezultatais, pasitikrinusių sveikatą mokinių buvo 2 164 mokiniai, o 87 mokiniai „Vaiko sveikatos pažymėjimo“ nepristatė. Pastebima, jog berniukų nepasitikrinusių sveikatos yra daugiau nei mergaičių (berniukų – 50, mergaičių – 37).

2016 metais 2 042 mokiniai apsilankė pas gydytoją ir jiems buvo atliktas profilaktinis sveikatos patikrinimas. 21 mergaitė ir 37 berniukai sveikatos nepasitikrino – tai gi, 2016 metais skaičiuojama 2,8 proc. nepasitikrinusių sveikatos mokinių.

2017 m. sveikatą pasitikrino 1 955 vaikai (986 berniukai ir 969 mergaitės). Pasitikrinusių sveikatą vaikų procentas siekė 98,4. Akmenės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, pasitelkęs mokyklų administracijos darbuotojus, sieks, kad kitais metais profilaktiškai pasitikrinusių moksleivių procentas bent jau išliktų toks pat ir nemažėtų.

2014 m. 97,0 proc. mokinių pasitikrino sveikatą, 3,0 proc. – nepasitikrino. O 2015 m. sumažėjo mokinių profilaktiškai pasitikrinusių sveikatą (93,1 proc.). 2016 metais 97,2 proc. besimokančių mokyklose mokinių pasitikrino sveikatos būklę. Lyginant praėjusius metus, besitikrinančių sveikatą mokinių skaičius didėja. 2017 metais stebimas pasitikrinusių sveikatą mokinių skaičiaus augimas – 98,4 proc. (1 lentelė).

Profilaktiškai pasitikrinusių sveikatą mokinių pasiskirstymas pagal lytį ir klases 2017 m. (abs. sk. ir proc.)

			1–4 kl.		5–10 kl.		11–12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Profilaktiškai pasitikrinę sveikatą	969 (98,5)	989 (98,4)	323 (98,5)	339 (99,1)	491 (98,8)	505 (99,2)	155 (97,5)	142 (94,0)
Profilaktiškai nepasitikrinę sveikatos	15 (1,5)	16 (1,6)	5 (1,5)	3 (0,9)	6 (1,2)	4 (0,8)	4 (2,5)	9 (6,0)

Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse

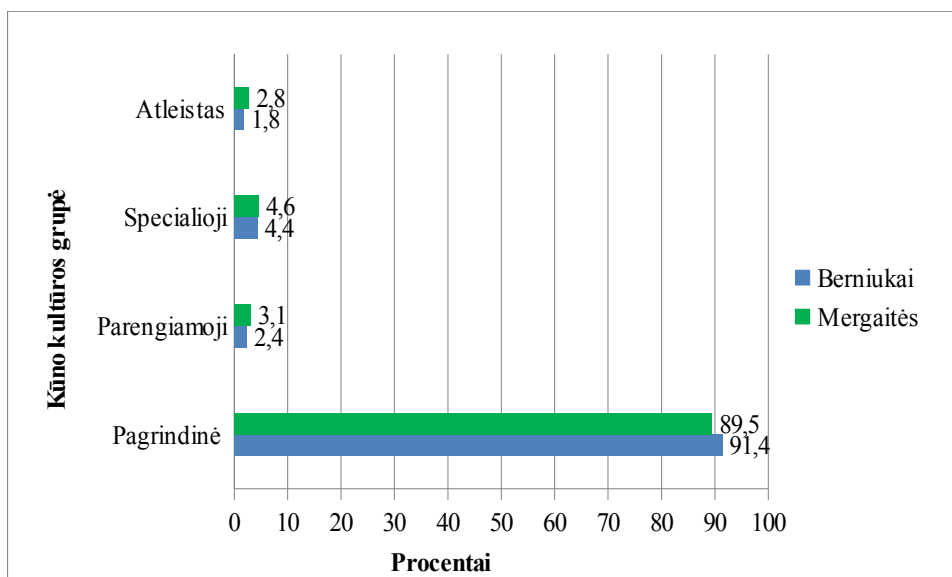
Pastaruoju metu visame pasaulyje pastebimas mažėjantis vaikų fizinis aktyvumas. Pakankamas judėjimo aktyvumas yra vienas iš svarbiausių lėtinių neinfekcinių ligų ir nutukimo profilaktikos veiksnių, geresnės gyvenimo kokybės pagrindas.

Kūno kultūra mokykloje – svarbi bendrojo ir fizinio ugdymo proceso dalis ir mokinių sveikatos stiprinimo, taisyklingos raidos priemonė.

Pagrindinės fizinio ugdymo organizavimo priemonės mokykloje – kūno kultūros pamokos, popamokinė kūno kultūros veikla (sporto būreliai, įvairūs sporto renginiai ir kt.). Kūno kultūros pamokos privalomos visiems sveikiems mokiniams.

Vaikus, kurių sveikata sutrikusi, gydytojai dažnai atleidžia nuo kūno kultūros pamokų. Vis dėl to vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau nei sveikiesiems, svarbus įvairių kūno kultūros priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Išanalizavus fizinio ugdymo grupes, akivaizdu, kad didžiausia mokinių dalis turi pagrindinę fizinio ugdymo grupę – 1 768 mokiniai. Parengiamoji fizinio aktyvumo grupė nustatyta 54 mokiniams, specialioji fizinio aktyvumo grupė – 88 mokiniams. 45 mokiniai buvo atleisti nuo fizinio lavinimo pamokų. Mokinių pasiskirstymas į fizinio ugdymo grupes pagal lytį pateikiamas 2 paveikslėlyje.

2 pav. Mergaičių ir berniukų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse (proc.) 2017 m.

Iš 2 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad kuo vyresnė klasė, tuo mažesnė mergaičių ir berniukų dalis buvo pagrindinėje kūno kultūros grupėje. Statistiškai reikšmingai daugiau mergaičių nei berniukų buvo parengiamojoje (mergaičių – 3,1 proc., berniukų – 2,4 proc.) grupėje, taip pat ir specialiojoje grupėje ($p < 0,05$) (mergaičių 4,6 proc., berniukų 4,4 proc.). Atleistų nuo fizinio lavinimo pamokų buvo daugiau mergaičių (2,8 proc.) nei berniukų (1,8 proc.).

2 lentelė.

Pasitikrinusių sveikatą mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

	Viso		1-4 kl.		5-10 kl.		11-12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Pagrindinė	867 (89,5)	901 (91,4)	308 (95,4)	321 (94,7)	439 (89,4)	454 (89,9)	120 (77,4)	126 (88,7)
Parengiamoji	30 (3,1)	24 (2,4)	3 (0,9)	5 (1,5)	20 (4,1)	16 (3,2)	7 (4,5)	3 (2,1)
Specialioji	45 (4,6)	43 (4,4)	8 (2,5)	12 (3,5)	27 (5,5)	27 (5,3)	10 (6,5)	4 (2,8)
Atleisti	27 (2,8)	18 (1,8)	4 (1,2)	1 (0,3)	5 (1,0)	8 (1,6)	18 (11,6)	9 (6,4)

Profilaktiškai sveikatą pasitikrinusiems mokiniams nustatyti sveikatos sutrikimai

2014 m. pasitikrino sveikatą 2 376 mokiniai, iš jų 950 (40,0 proc.) mokinių buvo sveiki, o 1 426 (60,0 proc.) mokiniai turėjo sveikatos sutrikimų.

2015 metais 2 164 mokiniai pasitikrino sveikatą. Pagal gautus duomenis, 869 vaikai buvo visiškai sveiki (40,2 proc.), o tam tikrų sveikatos sutrikimų registruota 1 295 mokiniams (59,8 proc.).

2016 metais 2 042 mokiniai besimokantys Akmenės rajono savivaldybės ugdymo įstaigose pasitikrino sveikatą. Iš jų 820 vaikų (40,2 proc.) buvo visiškai sveiki, o likusioji dalis 59,8 proc. turėjo sveikatos sutrikimų (1 222 vaikai).

2017 m. iš 1 955 pasitikrinusių sveikatą mokinių 1 201 (61,4 proc.) turėjo sveikatos sutrikimų, 754 (38,6 proc.) buvo sveiki.

Lyginant pagal lytį ir klases, mažiausiai sveikatos sutrikimų turėjo 11–12 klasių mergaitės (52,2 proc.), daugiausiai sutrikimų – 1-4 klasių berniukai (64,8 proc.). Statistiškai reikšmingai daugiau visų klasių mergaitės nei berniukai buvo sveikesnės (žr. 3 lentelę).

3 lentelė.

Sveiki ir turintys sveikatos sutrikimų mokiniai lyginat pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

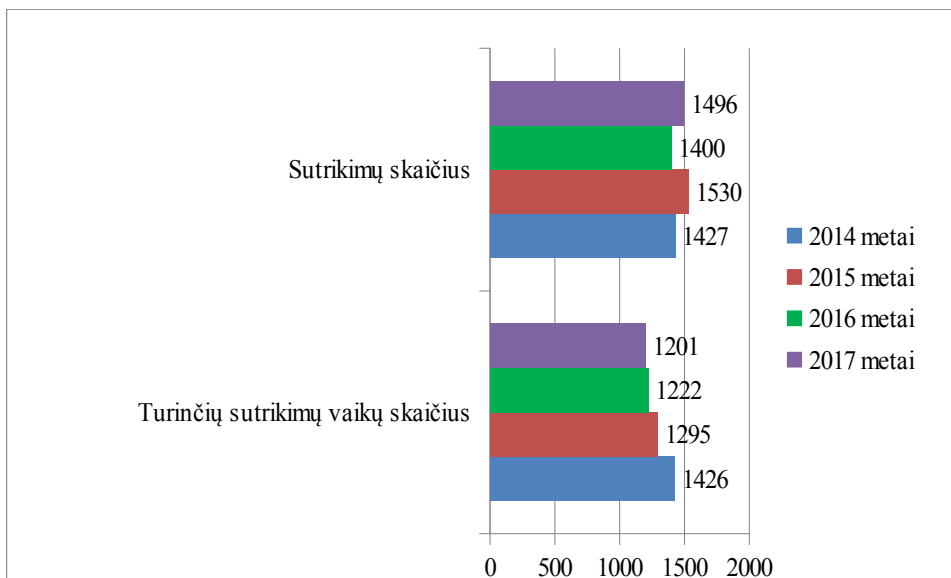
			1–4 kl.		5–10 kl.		11–12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Sveiki mokiniai	367 (37,9)	387 (37,8)	119 (36,8)	113 (33,3)	176 (35,8)	192 (38,0)	72 (46,5)	82 (57,7)
Turintys sveikatos sutrikimų mokiniai	602 (62,1)	599 (62,2)	204 (63,2)	226 (66,7)	315 (64,2)	313 (62,0)	83 (53,5)	60 (42,3)

Išanalizavus duomenis, 2014 m. sutrikimų skaičius siekė 1 427. Berniukams daugiau nustatyta sutrikimų nei mergaitėms. 710 mergaičių nustatyti 954 sutrikimai, o 716 berniukų – 1 033 sveikatos sutrikimai.

2015 m. sveikatos sutrikimų mokyklinio amžiaus vaikams registruota 1 530 atvejų. Berniukai turėjo daugiau sveikatos sutrikimų nei mergaitės. 650 mergaičių nustatyti 750 įvairūs sutrikimai, o 645 berniukams – 780 sveikatos sutrikimų.

2016 metais suskaičiuota 1 400 sveikatos sutrikimų atvejų. Iš šių sutrikimų 665 atvejai nustatyti mergaitėms, o berniukams – 735 sutrikimai.

2017 m. sveikatos sutrikimų skaičius siekė 1 496 atvejus. Berniukams daugiau nustatyta sutrikimų nei mergaitėms. 602 sergančių mergaičių teko 721 sutrikimai, 599 berniukams – 775 sveikatos sutrikimai. Tai rodo, kad kai kurie mokiniai turėjo po kelis sveikatos sutrikimus (žr. 3 pav.).

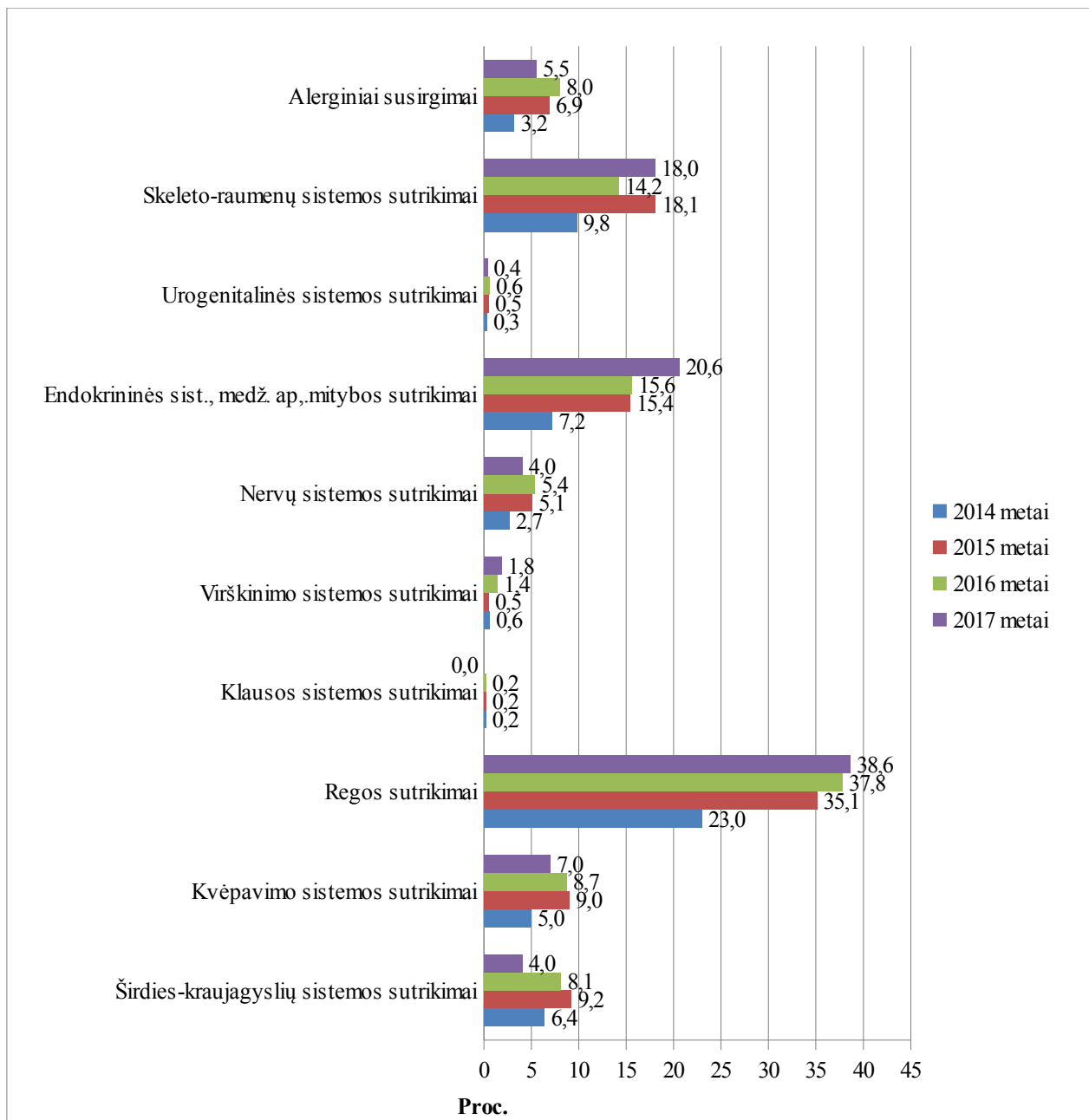
3 pav. Turinčių sveikatos sutrikimų vaikų skaičius ir sutrikimų skaičius 2014-2017 m. (abs. sk.)

Daugiausia 2014 m. mokiniams buvo nustatyta regos (23,0 proc.), skeleto – raumenų sistemos (9,8 proc.), endokrininės sistemos (7,2 proc.) sutrikimų, mažiausiai – urogenitalinės sistemos (0,3 proc.) ir klausos (0,2 proc.) sutrikimų.

2015 m. ugdymo įstaigose besimokantiems mokiniams daugiausia buvo nustatyta regos sutrikimų (35,1 proc.), skeleto – raumenų sistemos sutrikimų (18,1 proc.) bei endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų (15,4 proc.). Ši sutrikimų pasiskirstymo tendencija išlieka tokia, kokia buvo ir 2014 metais. Mažiausiai užfiksuota sveikatos sutrikimų dėl klausos sistemos (0,2 proc.), urogenitalinės sistemos (0,5 proc.) ir virškinimo sistemos (0,5 proc.).

2016 metais mokyklinio amžiaus vaikams daugiausia nustatyta regos sistemos sutrikimų (37,8 proc.), endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų (15,6 proc.) ir skeleto – raumenų sistemos sutrikimų (14,2 proc.). Mažiausiai susirgimų registruota virškinimo (1,4 proc.), urogenitalinės (0,6 proc.) ir klausos (0,2 proc.) sistemų sutrikimų.

2017 m. mokiniams daugiausia nustatyta regos (35,7 proc.), endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų (18,4 proc.) bei skeleto – raumenų sistemos (12,4 proc.) sutrikimų (žr. 4 pav.).

4 pav. Visų profilaktiškai patikrintų mokinių registruoti sveikatos sutrikimai pagal ligų klasifikaciją 2014 – 2017 m. (proc.)

Analizuojant 2017 metais užfiksuotų sveikatos sutrikimų skaičių, daugiausia mokiniams buvo nustatyta regos sutrikimų – 534 atvejai. Endokrininės sistemos sutrikimai nustatyti 275 mokinių. Iš šios sistemos sutrikimų: antsvoris – 184 mokiniams (113 berniukų ir 71 mergaitei), sumažėjęs svoris 47 vaikams (25 mergaitėms ir 22 berniukams). Skeleto – raumenų sistemos sutrikimus turėjo 186 mokiniai. Netaisyklinga laikysena pripažinta 52 mokiniams (30 berniukų ir 22 mergaitėms), plokščiapėdystė nustatyta 32 vaikams (20 berniukų ir 12 mergaičių). Kvėpavimo sistemos sutrikimai nustatyti 148 vaikams (57 mergaitėms ir 91 berniukui), nervų sistemos sutrikimai – 118 vaikų (53 mergaitėms ir 65 berniukams) (žr. 4 lentelę).

Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

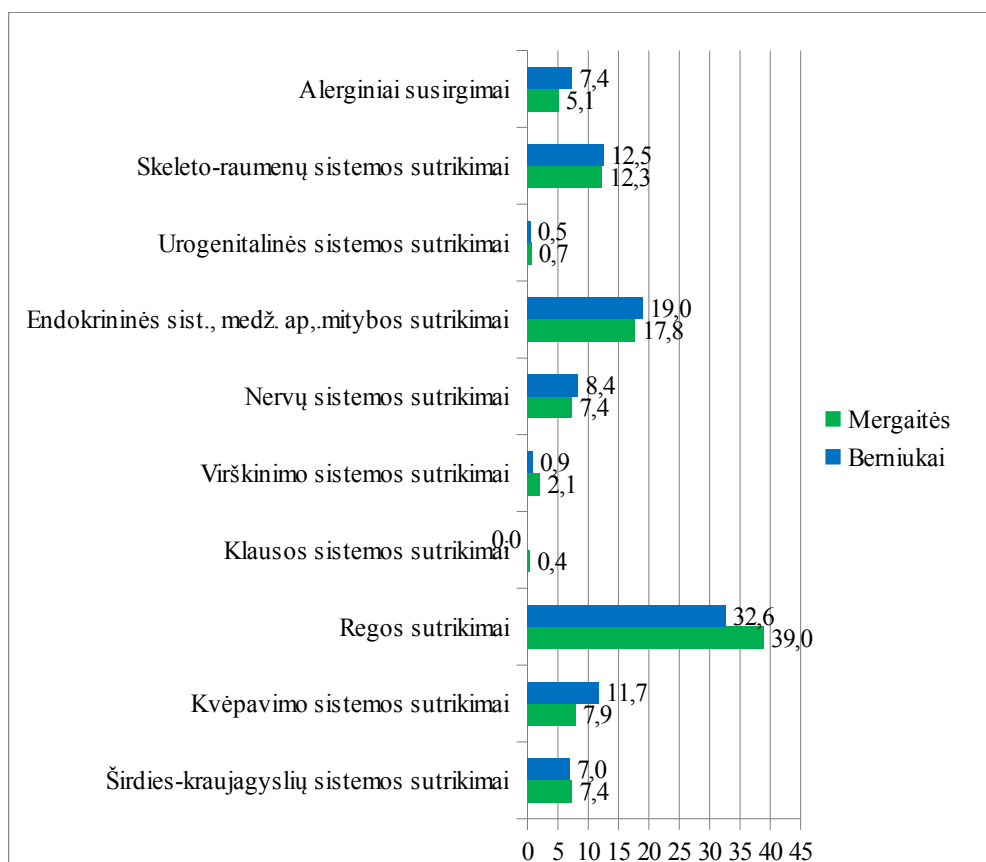
Viso			1-4 kl.		5-10 kl.		11-12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Viso	937	1069	274	311	477	575	186	183
Širdies–kraujagyslių s. sutrikimai, iš jų:	53	54	17	18	30	31	6	5
<i>arterinė hipertenzija</i>	2	6	0	0	0	4	2	2
Kvėpavimo s. sutrikimai, iš jų:	57	91	22	34	28	45	7	12
<i>bronchinė astma</i>	41	77	15	29	20	37	6	11
<i>TBC</i>	6	0	3	0	3	0	0	0
Regos sutrikimai	281	253	78	69	145	137	58	47
Klausos sutrikimai	3	0	0	0	3	0	0	0
Virškinimo s. sutrikimai	15	7	3	2	9	3	3	2
Nervų s. sutrikimai, iš jų:	53	65	24	32	21	30	8	3
<i>epilepsija</i>	8	4	3	2	4	1	1	1
<i>galvos įtampos skausmai</i>	1	2	1	0	0	2	0	0
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai, iš jų:	128	147	33	36	69	81	26	30
<i>struma</i>	14	4	0	1	11	1	3	2
<i>cukrinis diabetas</i>	3	1	1	0	2	1	0	0
<i>antsvoris</i>	71	113	26	31	29	59	16	23
<i>sumažėjęs svoris</i>	25	22	3	3	18	14	4	5
Urogenitalinės s. sutrikimai	5	4	1	2	4	1	0	1
Skeleto-raumenų s. sutrikimai, iš jų:	89	97	21	18	40	58	28	21
<i>skoliozė</i>	11	15	0	5	5	8	6	2
<i>netaisyklinga laikysena</i>	22	30	9	5	12	22	1	3
<i>plokščiapėdystė</i>	12	20	3	4	4	12	5	4
Alerginiai susirgimai	37	57	11	20	20	28	6	9

Lyginant pagal lytį, 2014 m. mergaitės (24,9 proc.) turėjo daugiau regos sutrikimų nei berniukai (22,5 proc.). Berniukams statistiškai reikšmingai nustatyta daugiau skeleto – raumenų sutrikimų (mergaitėms – 9,4 proc., berniukams – 10,8 proc.). O mergaitėms dažniau pasireiškė endokrininės sistemos sutrikimai (8,1 proc.) nei berniukams (6,8 proc.)

2015 m. Akmenės rajono ugdymo įstaigose didesniai procentui besimokančių mergaičių nustatyti regos sutrikimai (mergaitėms – 38,7 proc., berniukams – 31,7 proc.). Taip pat endokrininės sistemos sutrikimų didesnė dalis nustatyta mergaitėms (16,0 proc.) nei berniukams (14,9 proc.). Skeleto – raumenų sistemos sutrikimus daugiau turėjo berniukai (19,9 proc.) nei mergaitės (16,3 proc.).

Atlikus duomenų analizę, 2016 m. tiek berniukai, tiek mergaitės daugiausiai turėjo regos sutrikimų. 11,4 proc. mokyklinio amžiaus berniukams pasireiškė skeleto – raumenų sistemos sutrikimai, tuo tarpu mergaitėms tik 8,1 proc. Statistiškai reikšmingai daugiau berniukų (7,5 proc.) nei mergaičių (4,5 proc.) turėjo kvėpavimo sistemos sutrikimų. Taip pat daugiau berniukams (10,7 proc.) buvo nustatyta endokrininės sistemos sutrikimų nei mergaitėms (10,6 proc.).

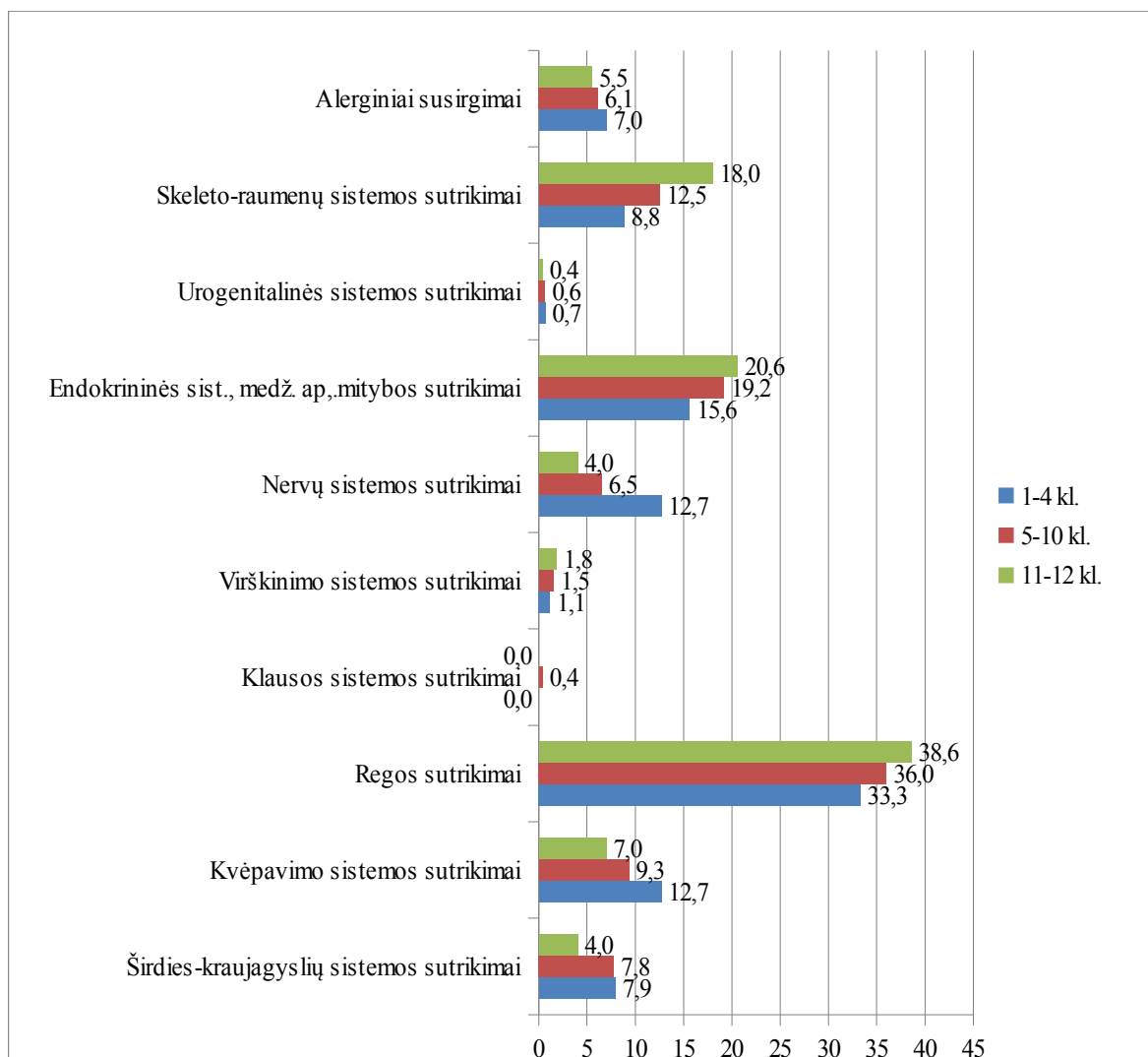
2017 m. statistiškai reikšmingai daugiau mergaitėms (39,0 proc.) nei berniukams (32,7 proc.) buvo nustatyta regos bei širdies – kraujagyslių (mergaitėms – 7,4 proc., berniukams – 7,0 proc.) sistemos sutrikimų. Tuo tarpu daugiau berniukams (19,0 proc.) nei mergaitėms (17,8 proc.) ($p < 0,05$) rasta endokrininės bei kvėpavimo (11,7 proc. berniukų ir 8,0 proc. mergaičių) ($p < 0,05$) sistemos sutrikimų (žr. 5 pav.).

5 pav. Mergaičių ir berniukų sveikatos sutrikimai pagal ligų klasifikaciją (proc.) 2017 metais

2016 m. statistiškai reikšmingai daugiau 11–12 klasių mokinių (38,6 proc.) nei 5–10 klasių (36,0 proc.) ir 1–4 klasių mokinių (33,3 proc.) turėjo regos sutrikimų. Daugiau 11–12 klasių mokinių (18,0 proc.) ir 5–10 klasių mokinių (12,5 proc.) nei pradinėse klasių mokiniai (8,8 proc.) ($p < 0,05$) turėjo ir skeleto – raumenų sistemos sutrikimų. Tokia pat tendencija išlieka ir dėl endokrininės sistemos sutrikimų – daugiausiai sirgo 11–12 klasių mokinių (20,6 proc.), šiek tiek mažiau 5–10 klasių (19,2 proc.) ir pradinėse klasių mokinių (15,7 proc.) ($p < 0,05$).

Tuo tarpu statistiškai reikšmingai daugiau 1–4 klasių mokinių (7,9 proc.) nei 5–10 (7,8 proc.) bei 11–12 (4,0 proc.) klasių mokinių širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų. Kvėpavimo sistemos sutrikimų nustatyta mažiausiai vyriausių klasių mokiniams (7,0 proc.), 5–10 klasių mokiniams nustatyta 9,3 proc., o pradinukams – 12,7 proc. (žr. 6 pav.).

6 pav. Mokinių sveikatos sutrikimai (proc.), lyginant mokinių klases 2017 m.

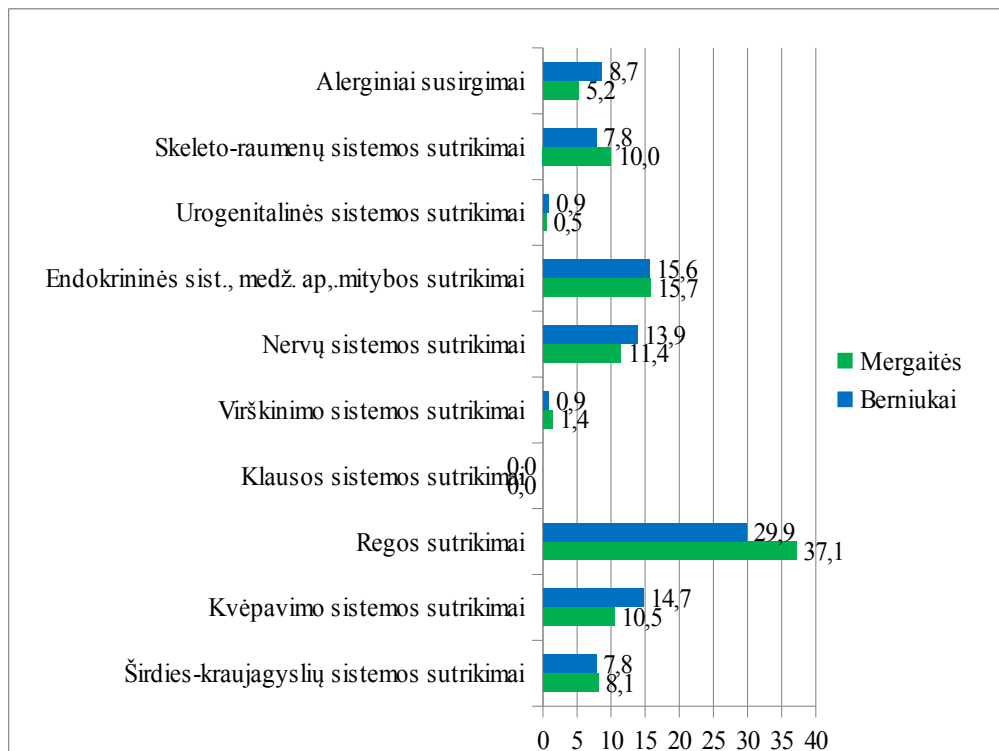
2014 m. 1–4 klasių mokiniams daugiausia nustatyta regos sutrikimų (mergaitėms – 16,5 proc., o berniukams – 15,6 proc.). Skeleto – raumenų sutrikimų berniukams (11,1 proc.) nustatyta daugiau mergaitėms (9,9 proc.), šių sutrikimų 1–4 klasių berniukams nustatyta daugiau nei 2013 metais.

2015 m. 1–4 klasių mokiniams, kaip ir 2014 metais, daugiausia sveikatos sutrikimų nustatyta dėl regos (mergaitėms – 33,7 proc., o berniukams – 23,7 proc.). Pakito skeleto – raumenų sutrikimų pasiskirstymas, 2015 metais užfiksuota daugiau mergaičių (20,3 proc.) nei berniukų (19,1 proc.).

2016 metais 1–4 klasių mokiniai daugiausia turėjo regos sutrikimų (berniukų 19,7 proc., mergaičių 17,0 proc.). Nemažas sergamumas išlieka ir dėl skeleto–raumenų (berniukams 8,3 proc., mergaitėms 6,6 proc.) ir endokrininės sistemos sutrikimų (berniukams – 7,6 proc., o mergaitėms – 6,9 proc.).

2017 m. 1–4 klasių mokiniams daugiau buvo nustatyta regos (berniukams – 29,9 proc., mergaitėms – 37,1 proc.) sutrikimų nei endokrininės (berniukams – 15,6 proc., mergaitėms – 15,7

proc.) sistemos sutrikimų. Statistiškai reikšmingai daugiau berniukams (13,9 proc.) nei mergaitėms (11,4 proc.) buvo nustatyta nervų sistemos sutrikimų ir kvėpavimo sistemos sutrikimų (berniukams – 14,7 proc., mergaitėms – 10,5 proc.) (žr. 7 pav.).

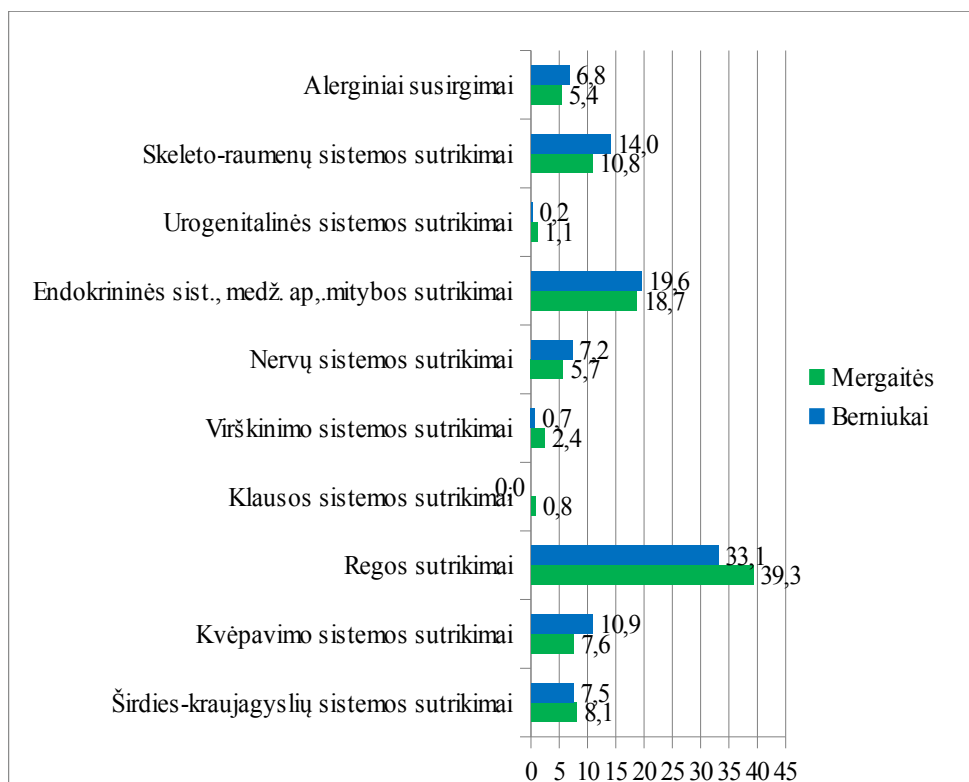
7 pav. 1–4 klasių mokinių sveikatos sutrikimai pagal ligų klasifikaciją (proc.) 2017 m.

2014 metais 5–10 klasių mokiniams buvo nustatyta daugiausi regos sutrikimų (mergaitėms – 25,4 proc., berniukams – 24,1 proc.). Skeleto–raumenų sistemos sutrikimai dažniau pasireiškė berniukams (10,3 proc.) nei mergaitėms (8,5 proc.). Tačiau endokrininės sistemos sutrikimais mergaičių (8,3 proc.) sirgo daugiau nei berniukų (7,0 proc.).

2015 m., kaip ir 2014 metais, daugiausia sveikatos sutrikimų nustatyta 5–10 klasių mokiniams dėl regos sutrikimų (mergaitėms – 39,6 proc., berniukams – 34,9 proc.). Tarp šių klasių mokinių iš viso 2015 metais nebuvo užfiksuota sutrikimų dėl urogenitalinės sistemos.

Atlikus 2016 m. duomenų analizę paaiškėjo, kad statistiškai reikšmingai daugiau 5–10 klasių mergaitėms (27,2 proc.) nei berniukams (26,9 proc.) nustatyta regos sutrikimų, taip pat daugiau mergaitėms (12,3 proc.) nei berniukams (11,9 proc.) buvo rasta ir endokrininės sistemos sutrikimų. 10,5 proc. berniukų ir 7,8 proc. mergaičių turėjo skeleto – raumenų sistemos sutrikimų.

2017 m. daugiau 5–10 klasių berniukų (19,6 proc.) nei mergaičių (18,7 proc.) ($p < 0,05$) turėjo endokrininės sistemos, taip pat daugiau berniukų (14,0 proc.) nei mergaičių (10,8 proc.) ($p < 0,05$) turėjo ir skeleto – raumenų bei nervų (7,3 proc. berniukų ir 5,7 proc. mergaičių) ($p < 0,05$) sistemos sutrikimų. Tuo tarpu daugiau mergaičių (39,3 proc.) nei berniukų (33,1 proc.) ($p < 0,05$) buvo nustatyta regos sutrikimų. Tik mergaitės (0,8 proc.) turėjo klausos sistemos sutrikimų (8 pav.).

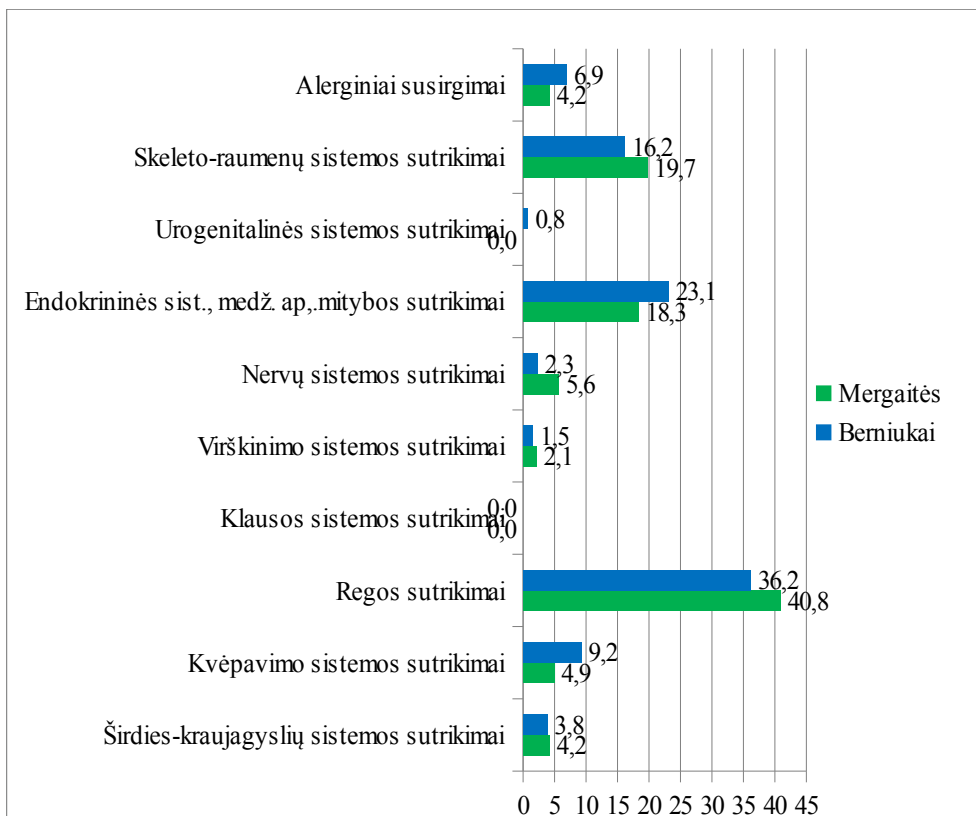
8 pav. 5–10 klasių mokinių sveikatos sutrikimai pagal ligų klasifikaciją (proc.) 2017 m.

2014 m. 11–12 klasių mokiniams daugiausia buvo nustatyta regos sutrikimų (36,8 proc. mergaitėms ir 28,6 berniukams). Tačiau 2014 metais daugiau berniukų (11,9 proc.) nei mergaičių (10,7 proc.) turėjo skeleto – raumenų sutrikimų. Kaip ir žemesnių klasių mokinių tarpe, 11–12 klasių mokiniams pasireiškė endokrininės sistemos sutrikimai (mergaitėms 11,0 proc., berniukams 7,0 proc.).

2015 m. vyriausių klasių mokiniams, kaip ir per pastaruosius du metus, daugiausia sveikatos sutrikimų nustatyta dėl regos (mergaitėms – 41,9 proc., berniukams – 33,9 proc.). Taip pat ganėtinai nemažai registruojama sutrikimų dėl skeleto – raumenų sistemos (mergaitėms – 18,0 proc., berniukams – 23,7 proc.).

2016 m. 11–12 klasių mokiniams daugiausia nustatyta regos (34,3 proc. berniukų ir 41,1 proc. mergaičių). Skeleto – raumenų sistemos sutrikimų fiksuojama mergaitėms 12,2 proc., o berniukams – 15,0 proc. Statistiškai reikšmingai daugiau berniukų (12,9 proc.) nei mergaičių (12,2 proc.) turėjo endokrininės sistemos sutrikimų.

Atlikus duomenų analizę 2017 m. paaiškėjo, kad daugiau 11–12 klasių mergaičių (40,9 proc.) nei berniukų (36,2 proc.) ($p < 0,05$) turėjo regos sutrikimų. Daugiau berniukų (23,1 proc.) nei mergaičių (18,3 proc.) turėjo ir endokrininės bei skeleto – raumenų (19,7 proc. mergaičių ir 16,2 proc. berniukų) sistemos sutrikimų (žr. 9 pav.).

9 pav. 11–12 klasių mokinių sveikatos sutrikimai pagal ligų klasifikaciją (proc.) 2017 m.

IŠVADOS

- 2017 m. Akmenės rajono bendrojo lavinimo mokyklose mokinių skaičius sumažėjo ir siekė 1 986. Per pastaruosius metus, registruojamas mokyklinio amžiaus vaikų nuolatinis mažėjimas.
- 2017 metais mokinių, kurie pasitikrino sveikatą padidėjo 1,2 proc. lyginant su 2016 metais.
- Tik 38,6 proc. iš patikrintų vaikų yra sveiki. Sveikų vaikų procentinė dalis sumažėjo 1,6 proc. lyginant su 2016 metais.
- Mergaitės (37,9 proc.) turėjo mažiau sveikatos sutrikimų nei berniukai (37,8 proc.).
- Pagal gydytojų rekomendacijas fizinio lavinimo pamokose nedalyvauja 2,3 proc. pasitikrinsusių sveikatą mokinių. Kuo vyresni mokiniai, mažesnė mergaičių ir berniukų dalis dalyvauja pagrindinėje kūno kultūros grupėje.
- Didžiausias sutrikimų skaičius nustatytas dėl tų pačių kūno sistemų kaip ir 2016 metais – regos (39, proc. mergaičių, 32,7 proc. berniukų), endokrininės sistemos (17,8 proc. mergaičių, 19,0 proc. berniukų) bei raumenų–skeleto (12,3 proc. mergaičių, 12,5 proc. berniukų).
- Mergaitėms, besimokančioms Akmenės rajono savivaldybės ugdymo įstaigose, statistiškai reikšmingai daugiau nei berniukams buvo nustatyta širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų, regos sistemos sutrikimų, klausos sistemos sutrikimų, virškinimo sistemos sutrikimų, nervų sistemos sutrikimų, urogenitalinės sistemos sutrikimų. O berniukams daugiau nei mergaitėms – kvėpavimo sistemos sutrikimų, endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų, skeleto–raumenų sistemos sutrikimų ir alergijų.
- 1–4 klasių mokiniams Akmenės rajono savivaldybėje 2017 metais daugiausia sutrikimų nustatyta dėl širdies ir kraujagyslių sistemos, kvėpavimo sistemos, nervų sistemos, urogenitalinės sistemos ir alerginių susirgimų lyginant su kitomis amžiaus grupėmis. Didžiausias skaičius klausos sistemos sutrikimų 2017 metais nustatyta 5–10 klasių mokiniams. 11–12 klasių mokiniai daugiau sirgo skeleto – raumenų, regos sistemos, virškinimo sistemos, endokrininės sistemos nei žemesnių klasių moksleiviai.

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į didelį regos sutrikimų turinčių mokinių skaičių, rekomenduojama:

- Užtikrinti, kad dirbtinės apšvietos lygis mokyklose atitiktų higienos normas;
- Moksleivius sodinti atsižvelgiant į pažymose pateiktas gydytojų rekomendacijas, pvz. trumparegius sodinti pirmuose suoluose, arčiau lentos;

• Formuoti moksleiviams regą tausojančius įgūdžius: skaityti, rašyti tik gerai apšviestoje aplinkoje, mokinti laikyti atstumą nuo akių iki knygos (sąsiuvinio) 35–40 cm., po įtempto skaitymo ar rašymo leisti padaryti pertrauką akims (pvz. pažvelgiant į toli pro langą).

Atsižvelgiant į endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sąlygojamus sveikatos sutrikimus, rekomenduojama:

• Užtikrinti kūno kultūros pamokų organizacinę struktūrą ir didinti atliekamų pratimų įvairovę;

• Jei mokinys dažnai be priežasties praleidžia kūno kultūros pamokas, išsiaiškinti dėl kokių priežasčių jis nenori sportuoti (per didelis krūvis, blogas fizinis pasirengimas ir t.t.);

- Didinti mokinių motyvaciją, aiškinant fizinio aktyvumo naudą sveikatai;
- Suteikti moksleiviams žinių apie racionalią, subalansuotą mitybą, kuri apsaugo nuo per didelio svorio ir suteikia augančiam organizmui visų reikalingų medžiagų;
- Konsultuoti ir patarti tėvams dėl sveikos vaikų mitybos.

Atsižvelgiant į didelį skeleto–raumenų sistemos sutrikimų turinčių mokinių skaičių, rekomenduojama:

• Užtikrinti higienos normas atitinkantį patalpų išplanavimą, įrenginių saugą patalpose, tinkamus pagal ūgį vaikams baldus;

• Mokyti vaikus, kad į mokyklą neštųsi tik tai dienai reikalingus daiktus ir mokymosi priemonės;

- Mokyti vaikus taisyklingai sėdėti prie stalo ar žiūrint televizorių.